

Alligator-urt (*Alternanthera philoxeroides*)

Beskrivelse

Videnskabeligt navn: *Alternanthera philoxeroides*

Synonymer:

Kaldenavn: Alligator-urt

Beskrivelse: Alligator-urt er en flerårig, hurtigt voksende plante, der kan leve både i vand og på land². Bladene er mørkegrønne, voksagtige, elliptiske, 5-11 cm lange og 1-2 cm brede. Blomsten er hvid, lidt over en centimeter i diameter, papiragtig og kugleformet som en kløverblomst². Planten rækker 20 cm over vandfladen³. Hvis planten lever i vand, er stænglen hul og kan dermed flyde. Stænglen kan blive op til 10 meter lang¹. Planten kan formere sig både vegetativt og ved frø, men uden for dens naturlige udbredelsesområde sker formering primært vegetativt, ved at plantestykker rives løs. Alle stængler kan sætte rødder ved bladhjørnerne, så der skal ikke meget til, før en ny bestand kan etablere sig². Planten danner både i akvatiske og terrestriske økosystemer tætte måtter, som andre planter ikke kan vokse igennem². Alligator-urt kan tolerere relativt høje saltkoncentrationer (10-30% havvand) og kan tilpasse sig lave niveauer af lystilgængelighed³. Selvom planten oprindeligt kommer fra troperne og foretrækker temperaturer omkring 30 °C, kan den tilpasse sig tempereret klima og tåler gennemsnitlige årstemperaturer på 10-20 °C². Ved temperaturer under 5-7 grader vokser planten ikke^{2,4}, men den kan overleve kolde vintre og tåle temperaturer ned til -12°C i kortere tid².

Alligator-urt. Foto: Wikimedia commons, Robert H Moehlenbrock, USDA-NRCS PLANTS database

Alligator-urt. Foto: Wiki commons by Harry Rose from South West Rocks, Australia - *Alternanthera philoxeroides* habit1c, CC BY 2.0

Forvekslingsmuligheder

Kan forveksles med arter af *Ludwigia* som lever i lignende habitater og også kan danne tætte måtter af vegetation. Arterne kan kun skelnes fra hinanden i det reproduktive stadie idet arter tilhørende

Ludwigia har større blomster (2,5 cm) med 4 kronblade² mens blomsterne hos alligator-urt maksimalt bliver 1,8 cm og har fem kronblade.

Spredningsvej og nuværende udbredelse

Alligator-urt stammer oprindeligt fra Sydamerika, men findes nu også i Nord- og Centralamerika, Asien, Australien og New Zealand, og arten optræder invasivt i mange lande². Planten findes ikke i Danmark, men forekommer flere steder i Europa og er udbredt i både Frankrig og Italien². I USA og Australien blev den introduceret via ballastvand, men spredning kan også ske via fx landbrugsmaskiner eller jord, der flyttes, samt ved at plantedele flyder med strømmende vand².

Score og baggrund

Vi benytter en skala fra 1-3. 1 svarer til lav, 2 svarer til middel og 3 svarer til høj

Sprednings-potentiale	Levestedets bevarings- eller naturværdi	Påvirkning af hjemmehørende arter	Påvirkning af økosystemfunktioner	Økonomiske effekter	Helbreds effekter	Harmonia	Samlet
3	3	3	3	3	1	12	16

Spredningspotentiale: (3). Små fragmenter af alligator-urt kan etablere nye kolonier, og fragmenter af stænglen og rødderne kan flyde, og bliver derfor let transporteret via vandløb. Desuden kan plantedele transporteres med fx landbrugsmaskiner og jord². Ud over de allerede invaderede verdensdele forventes planten også at kunne trives i store dele af Afrika². Arten vurderes at have et stort spredningspotentiale såfremt den introduceres til Danmark.

Levestedets bevarings- eller naturværdi: (3). Planten vokser i vådområder, våde enge og vandløb, men invaderer og etablerer sig også i mere tørre habitater. Disse naturområder kan være habitat for andre hjemmehørende, truede arter³. Arten vurderes potentielt at kunne etablere sig i habitater af høj bevarings- og naturværdi.

Påvirkning af hjemmehørende arter: (3). De potentielle habitater for alligator-urt ligger hovedsageligt i overgangen mellem terrestriske og akvatiske økosystemer. Sådanne overgangszoner mellem forskellige habitater er generelt meget artsrige og mange af disse er habitat for truede arter³. Studier af alligator-urt i Kina, Australien, New Zealand og USA har vist, at planten kan have betydelige, permanente effekter på stabiliteten og artsrigdommen af de invaderede plantesamfund af hjemmehørende arter både på land og i vand^{2,3}. På grund af sin høje vækstrate kan alligator-urt hurtigt blive dominerende, og planten kan overleve uden vand i flere måneder². Plantens evne til at udkonkurrere andre arter påvirker ikke alene plantearterne, men også de dyr (insekter og andre invertebrater), der er knyttet til planterne, eller som er følsomme over for de fysiske ændringer forårsaget af alligator-urt². På baggrund af ovenstående vurderes arten potentielt at have stor effekt på hjemmehørende arter.

Påvirkning af økosystemfunktioner: (3). Alligator-urt kan blokere vandsystemer, hvor den kan ændre næringsstofbalancen og sænke iltniveauet i det pågældende område³. Alligator-urt øger risikoen for oversvømmelse, da planten leder til blokering af dræningsgrøfter³. På baggrund af

ovenstående vurderes arten potentielt at have stor effekt på økosystemfunktioner i naturlige såvel som dyrkningsystemer.

Økonomiske effekter: (3). Alligator-urt bliver ikke importeret kommercielt, men kan handles mellem private. I områder invaderet af alligator-urt kan planten lede til øget sedimentering og deraf oversvømmelser og strukturelle skader. Planten kan også påvirke rekreative aktiviteter som sejlads, fiskeri og badning². Alligator-urt kan også reducere udbytte af bl.a. majs og hvede². Hvor arten er etableret har den store økonomiske effekter især på vandsystemer og dermed også på dyrkningsforhold.

Helbredseffekter: (1). Alligator-urt kan medvirke til forbedrede forhold for myg, der kan påvirke mennesker og dyr³. Arten producerer calciumoxalater, som kan udgøre et problem ved indtagelse³ men arten spises normalt ikke af mennesker. Overordnet vurderes arten kun at have ingen eller mindre betydning for menneskelig sundhed.

Total score = 16

Kilder

¹ <http://www.iucngisd.org/gisd/species.php?sc=763> besøgt [08-03-2018]

² CABI <https://www.cabi.org/isc/datasheet/4403> besøgt [08-03-2018]

³ EPPO (2015): Pest Risk Analysis for *Alternanthera philoxeroides*.
<https://circabc.europa.eu/sd/a/5b4070ce-7738-43d5-94f5-0346f53b4350/Alternanthera%20philoxeroides%20RA.pdf> besøgt [12-04-2018]

⁴ Shen, J., Shen, M., Wang, X., Lu, Y. 2005. Effect of Environmental Factors on Shoot Emergence and Vegetative Growth of Alligatorweed (*Alternanthera philoxeroides*). *Weed Science* 53 (4), 471-478.